

Dr hab. inż. Zbigniew Rusin, prof. PŚk

LAUDATIO

**poświęcone Panu prof. dr. hab. inż.
Antoniemu Józefowi Tajdusiowi**

**doktorowi honoris causa
Donbaskiego Instytutu Górniczo-Metalurgicznego
oraz Uniwersytetu w Miskolcu,**

**profesorowi honorowemu
Uniwersytetu Nafty i Gazu w Iwanofrankowsku,
Narodowego Uniwersytetu Górniczego w Dniepropietrowsku
oraz Politechniki Śląskiej**

**Magnificencjo Rektorze!
Wysoki Senacie,
Panie Dziekanie,
Dostojny Profesorze,
Szanowni Państwo**

W tym szczególnym dla naszej Uczelni dniu przypadł mi, z woli Rady Wydziału Budownictwa i Architektury Politechniki Świętokrzyskiej, zaszczyt wystąpienia z laudacją sławiącą Profesora Antoniego Tajdusia, jednego z najwybitniejszych specjalistów w obszarze mechaniki skał i gruntów, uczonego, nauczyciela akademickiego, inżyniera, organizatora i menedżera – oraz Jego dzieła i zasługi.

Profesor Antoni Tajduś urodził się 16 lutego 1949 roku w Zamieściu (gmina Tymbark, powiat Limanowa, województwo małopolskie) w rodzinie wielodzietnej (trzech braci Marian, Jan i Andrzej oraz siostra Halina). W latach 1956–1963 uczęszczał do Szkoły Podstawowej w Tymbarku, a w latach 1963–1967 do Liceum Ogólnokształcącego w Limanowej. Po zdaniu matury i egzaminu wstępnego w 1967 roku rozpoczął studia na Wydziale Górniczym Akademii Górniczo-Hutniczej. Ukończył je w 1973 roku z wynikiem bardzo dobrym uzyskując tytuł magistra inżyniera górnika

ze specjalnością *budowa zakładów górniczych*. Po rocznym stażu rozpoczął pracę w Zakładzie Mechaniki Górotworu i Tępań Instytutu Geomechaniki Górniczej AGH (obecnie Katedra Geomechaniki, Budownictwa i Geotechniki), gdzie pracuje do dzisiaj. Kolejno pełnił tam obowiązki asystenta (od 1974 r.), starszego asystenta (od 1976 r.), adiunkta (od 1978 r.), profesora AGH (od 1994 r.), a od 2003 roku profesora zwyczajnego.

Stopień doktora nauk technicznych uzyskał po przedłożeniu rozprawy doktorskiej pt. *Numeryczne określenie naprężeń w górotworze lepkosprężystym, pofałdowanym* i jej obronie w dniu 12 grudnia 1977 roku. W 1990 roku przedstawił rozprawę habilitacyjną pt. *Utrzymanie wyrobisk korytarzowych w świetle wpływu czasu na naprężenia, odkształcenia i strefy zniszczenia w górotworze*, którą obronił 20 czerwca tegoż roku i uchwałą Rady Wydziału Górniczego nadano mu stopień naukowy doktora habilitowanego nauk technicznych. W 1998 roku uzyskał tytuł profesora nauk technicznych.

W 1975 roku ożenił się z Grażyną Wojciechowską i w tym związku ma trzech synów: Konrada, Krzysztofa i Karola.

Podstawowy nurt działalności naukowo-badawczej profesora Antoniego Tajdusia i jego wkład do światowej nauki górniczej związany jest z geomechaniką i geotechniką. W szczególności dotyczy on zastosowania metod numerycznych do rozwiązywania problemów geomechanicznych wywołanych eksploatacją górniczą. Do prac tych, między innymi, zaliczyć można: opracowanie metodyki projektowania obudowy kotwicznej w kopalniach podziemnych węgla kamiennego, opracowanie metody prognozowania stanu zagrożenia wstrząsami i tępaniami opartej o przestrzenne obliczenia numeryczne oraz o rozwiązania zamknięte, opracowanie kryteriów prowadzenia bezpiecznej eksploatacji siarki metodą otworowego wytapiania (wdrożenie tych kryteriów doprowadziło do znaczącego ograniczenia liczby erupcji siarki), płaskie i przestrzenne modelowanie numeryczne w analizie stateczności obiektów, opracowanie numerycznego modelu utraty stateczności filara podczas eksploatacji złóż rud miedzi systemem filarowo-komorowym, opracowanie metodyki analizy stateczności skarp i zboczy o dowolnej budowie geologicznej. Wymienione prace teoretyczne zostały w większości wdrożone i praktycznie zweryfikowane. Problemy te znajdują odzwierciedlenie w bogatym dorobku publikacyjnym Profesora. Charakterystyczną cechą Jego dorobku, wyróżniającą go w światowej literaturze specjalistycznej, jest unikalne połączenie podstawowej wiedzy naukowej – teoretycznej i badawczej, z praktyką

górnictwem. Należy podkreślić, że wiele z publikacji Profesora Antoniego Tajdusia stanowi fundamentalne pozycje w specjalistycznej literaturze technicznej, wykorzystywanej powszechnie przez teoretyków i praktyków. W zakresie metod matematycznych i numerycznych wykorzystywanych do rozwiązywania problemów geomechanicznych w masywach skalnych i gruntowych, funkcjonuje z powodzeniem szkoła naukowa Profesora, składająca się z jego wychowanków (siedmiu wypromowanych doktorów), która zyskała znaczącą pozycję w skali krajowej, a poprzez publikacje i udział w najważniejszych konferencjach na świecie z tego obszaru badań, wnosi istotny wkład do światowej nauki górniczej.

Oprócz wymienionych głównych kierunków działalności naukowej, Profesor zajmował się także problemami bezpieczeństwa pracy w przemyśle wydobywczym, w tym zagrożeniami tąpnięciem, zagrożeniami technicznymi, zarządzaniem bezpieczeństwem pracy, ochroną środowiska na terenach górniczych oraz energetyką związaną z kopalnymi źródłami energii, w tym niekonwencjonalnymi technologiami wykorzystania węgla w gospodarce.

Dorobek publikacyjny prof. dr. hab. inż. Antoniego Tajdusia obejmuje 189 pozycji w postaci książek, artykułów, rozdziałów w książkach i referatów konferencyjnych, a także 11 patentów i wzorów użytkowych. Do ważniejszych pozycji książkowych współautorstwa Profesora należą:

- *Metody komputerowe w geomechanice górniczej*
- *Lokowanie odpadów w pustkach podziemnych*
- *Geomechaniczne problemy projektowania podziemnych magazynów sprężonego powietrza dla energetyki*
- *Mechanizm współpracy kotwi z górotworem o zróżnicowanej budowie*
- *Monografia: Zarys stanu i perspektyw energetyki polskiej – studium AGH 2012*
- *Geomechanika w budownictwie podziemnym, projektowanie i budowa tuneli.*

W okresie nauki w szkole podstawowej i średniej Profesor należał do Związku Harcerstwa Polskiego. Fakt ten, podobnie jak liczna rodzina, sprzyjały ukształtowaniu Jego społecznych i życiowych postaw, łatwości nawiązywania kontaktów z innymi ludźmi oraz rozumienia relacji między nimi, w tym pewnej ujmującej bezpośredniości. Osoby znające Profesora Tajdusia twierdzą zgodnie, że jest człowiekiem konkretnym i rzeczowym. Te cechy osobowości z pewnością wpłynęły na Jego życiowe wybory i w konsekwencji na osiągnięcia.

Profesor Antoni Tajduś nie unikał trudnych i odpowiedzialnych zadań. Wyróżniające się osiągnięcia naukowo-badawcze i talent organizacyjny profesora Antoniego Tajdusa zostały wcześniej dostrzeżone przez Jego przełożonych i docenione przez własne środowisko naukowe. Dowodem na to jest powierzanie Mu odpowiedzialnych funkcji i stanowisk na macierzystym wydziale oraz uczelni. Przez 19 lat pełnił kolejno funkcję prodziekana, dziekana, prorektora i w końcu rektora Akademii Górniczo-Hutniczej. Podczas siedmiu lat zarządzania Uczelnią nastąpił ogromny jej rozwój. W przyjętej strategii uczelni konsekwentnie zadbano o efektywny rozwój nie tylko kadry badawczej, ale również modernizację i rozbudowę infrastruktury (nowe obiekty, baza laboratoryjna). Rektor Uczelni wykazał się ogromnym talentem w zakresie zarządzania projektami inwestycyjnymi na kwotę bliską miliarda złotych. Nigdy w historii w tak krótkim czasie Akademia Górniczo-Hutnicza nie stanęła przed tak ambitnym wyzwaniem. Profesor Antoni Tajduś poradził sobie ze wszystkimi istotnymi problemami znakomicie.

Podkreślić należy, że jest On również aktywnym uczestnikiem i organizatorem życia naukowego i gospodarczego w środowisku związanym z górnictwem, geologią i budownictwem podziemnym. Był i jest nadal członkiem wielu komisji, komitetów, rad naukowych i rad redakcyjnych zarówno w kraju, jak i zagranicą, w tym ważnych funkcji z wyboru. Trudno przedstawić osobę Profesora, nie wymieniając przynajmniej najważniejszych, pełnionych przez Niego funkcji:

- przewodniczący Komitetu Górnictwa PAN,
- przewodniczący Rady Akademicko-Gospodarczego Stowarzyszenia Hutnictwa (2007 i nadal),
- przewodniczący Sekcji Mechaniki Górotworu PAN (1996–2008),
- zastępca przewodniczącego Rady Górniczej powołanej przez Ministra Środowiska (2007),
- przewodniczący Komitetu Sterującego dla przygotowania zagospodarowania Legnickiego Zagłębia Górniczo-Energetycznego Węgla Brunatnego,
- założyciel Małopolsko-Podkarpackiego Klastra Czystej Energii,
- założyciel Małopolskiego Klastra Technologii Informatycznych,
- założyciel Europejskiego Centrum Gier,
- członek: Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa, Sekcji Mechaniki Górotworu PAN, Komisji Nauk Technicznych Polskiej Akademii Umiejętności, Rady ds. Edukacji i Badań Naukowych,

Zarządu Stowarzyszenia „Polskie Forum Akademicko-Gospodarcze” (od 2009), Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie przy Wyższym Urzędzie Górniczym, Rady Naukowej Instytutu Mechaniki Górotworu PAN w Krakowie (2007 i nadal), Społecznej Rady ds. Narodowego Programu Redukcji Emisji powołanej przez Ministra Gospodarki, Rady Naukowej Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, Akademii Inżynierskiej w Polsce, Małopolskiej Rady Gospodarczej powołanej przez Marszałka Województwa Małopolskiego, Rady Naukowej Centrum Elektryfikacji i Automatyzacji Górnictwa (2003 i nadal), zespołu ekspertów ds. restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego (1997–2001), Międzynarodowego Komitetu Doradczego „Archiwum Górnictwa” (czasopisma Komitetu Górnictwa PAN), Polskiego Komitetu Geotechniki będącego organem International Association of Soil Mechanics & Geotechnical Engineering, Polskiego Towarzystwa Mechaniki Skał będącego organem International Society of Rock Mechanics.

Lista działań Profesora jest niezwykle długa. Nie można pominąć Jego uczestnictwa w komisjach powypadkowych, specjalistycznych komisjach doradczych Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, pracach zespołów Ministerstwa Gospodarki czy Ministerstwa Środowiska. Szczególnym wyrazem uznania dla kompetencji i autorytetu Profesora Antoniego J. Tajdusia jest objęcie w bieżącym roku funkcji Przewodniczącego Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów.

Oprócz zaangażowania w działalność naukową i organizacyjną, Profesor Antoni Tajduś aktywnie angażował się w działania inżynierskie o zróżnicowanej problematyce. W wyniku tych prac, głównie o charakterze eksperckim, powstało ok. 300 niepublikowanych opracowań bezpośrednio odnoszących się do problemów technicznych.

Istotnym elementem Jego działalności był i jest udział w pracach rad nadzorczych spółek z udziałem skarbu państwa: Kopalni Węgla Kamiennego „Grodziec” sp. z o.o. (1996–1997), Katowickiego Holdingu Węglowego – wiceprzewodniczący (1998–2000), Rady Doradczej i Konsultacyjnej w zakresie zarządzania w Nadwiślańskiej Spółce Węglowej (2001–2002), Rybnickiej Spółki Węglowej (2001–2003), Kompanii Węglowej S.A. – wiceprzewodniczący (2003–2006), TAURON Polska Energia S.A. – przewodniczący (od 2008), BOT KWB Bełchatów S.A. – wiceprzewodniczący (2008–2009), Przedsiębiorstwa Transportu Kolejowego Holding S.A. (2008–2010).

Profesor Antoni Tajduś aktywnie uczestniczy w pracach komitetów redakcyjnych i rad programowych czasopism polskich i zagranicznych: Kwartalnika PAN „Archiwum Górnictwa”, „Geoinżynieria i Tunelowanie”, „Nowoczesne Budownictwo Inżynieryjne”, „Journal of Anhui University of Science and Technology” (Chiny), „Journal Mining Engineering” (Serbia), „Archives of Mining Sciences”.

Podczas pełnienia funkcji Rektora Akademii Górniczo-Hutniczej i Przewodniczącego Konferencji Rektorów Polskich Uczelni Technicznych Profesor wielokrotnie wspierał Politechnikę Świętokrzyską w jej działaniach rozwojowych i organizacyjnych. Przyczynił się do przeniesienia na Wydział Inżynierii Środowiska, Geomatyki i Energetyki uprawnień do nadawania stopnia doktora nauk technicznych w dyscyplinie inżynieria środowiska, wspomógł organizację nowego kierunku studiów *geodezja i kartografia*; był inicjatorem powstania „Osi Staszycowskiej” skupiającej trzy uczelnie odwołujące się do tradycji pierwszej na ziemiach polskich uczelni technicznej – Szkoły Akademiczno-Górnicznej, założonej przez Stanisława Staszica w 1816 roku w Kielcach. Należy podkreślić również ścisłe związki Profesora z regionem świętokrzyskim, które sięgają lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku, gdy jako młody naukowiec brał aktywny udział w pracach geodezyjno-górnicznych niezbędnych przy zabezpieczaniu wielokondygnacyjnych podziemnych korytarzy i pomieszczeń magazynowych powstałych wiele wieków temu w obrębie starego miasta Sandomierza i Opatowa. Prace te miały znaczenie ochronne również dla zabudowy naziemnej, a także przyczyniły się do powstania atrakcyjnych podziemnych tras turystycznych, przybliżających zwiedzającym historię bardzo ważnych dla rozwoju i znaczenia Rzeczypospolitej miast naszego regionu.

Wysiłek i osiągnięcia Profesora Antoniego Tajdusia nie mogły pozostać niezauważone przez szersze grona, nie tylko akademickie. Profesor jest laureatem wielu nagród i wyróżnień, spośród których wymienić należy:

- doktorat honoris causa Donbaskiego Instytutu Górniczo-Metalurgicznego (Ukraina),
- doktorat honoris causa Uniwersytetu w Miszkolcu (Węgry),
- tytuł profesora honorowego: Uniwersytetu Górniczego w Dniepropietrowsku, Politechniki Śląskiej, Uniwersytetu Technicznego Nafty i Gazu w Iwanofrankowsku,
- Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (2011),
- Złoty, Srebrny i Brązowy Krzyż Zasługi (1998),

- Złota, Srebrna i Brązowa Odznaka „Zasłużony dla górnictwa” (1999),
- Srebrny Medal za Zasługi dla Województwa Małopolskiego (2012),
- Odznaka „Honoris gratia” nadana przez Prezydenta Miasta Krakowa (2009),
- Honorowa Odznaka „Zasłużony dla Głównego Instytutu Górnictwa” (2009),
- Małopolanin Roku 2009,
- Małopolska Nagroda Gospodarcza (2010),
- Naukowy Oskar za działalność naukową i organizacyjno-menedżerską (2010),
- Zasłużony dla KGHM Polska Miedź S.A. (2011),
- Dyrektor Generalny I Stopnia (1998),
- Nagroda Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Oskar dla najlepszego rektora kadencji 2005–2008,
- kilkanaście nagród Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Rektora AGH.

Przedstawiając Państwu postać Profesora Antoniego Tajdusia, jego osiągnięcia naukowe i zawodowe oraz zasługi dla różnych środowisk, z którymi współpracował, wyrażam głębokie przekonanie, że tytuł doktora honoris causa Politechniki Świętokrzyskiej nadajemy Osobie o wielkim autorytecie i powszechnym uznaniu; Człowiekowi niezwykle, zasłużonemu w wymiarze ogólnym i naszym lokalnym, naszej Uczelni i regionu.

Kielce, 16 listopada 2013 r.

Zbigniew Rusin